

Пахтусов Б. І., студент,
Науковий керівник: Попович С. І., к.і.н.,
Національний університет фізичного
виховання і спорту України, м. Київ.

СУЧАСНИЙ СТАН ТУРИЗМУ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ

Одним з важливих і перспективних напрямів розвитку економіки та культури Чернігівщини є туризм. Аналіз розвитку туристичної діяльності в області дає підстави стверджувати про його динамічне зростання.

У 2013 р. туристичними організаціями Чернігівської області було обслуговано 9,3 тис. осіб. Більшість з них (85,2%) виїжджали за кордон, 14,6% – подорожували в межах України, решта – іноземні туристи, що відвідали Чернігівщину. Крім того, екскурсійними підприємствами було обслуговано 10,7 тис. екскурсантів, з яких 310 – іноземні громадяни. Від надання туристичних послуг у 2013 р. суб'єкти туристичної діяльності отримали 3,3 млн. грн. доходу, операційні витрати на надання туристичних послуг склали 2,1 млн. грн. Туристичну діяльність в області у 2013 р. забезпечували 80 працівників, з яких майже половина мали вищу або середню спеціальну освіту в галузі туризму [3].

У 2014 – 2015 рр. на розвиток туризму в області негативно впливає загальний політичний та соціально-економічний стан країни в цілому. Даних за 2015 р. щодо розвитку туристичної галузі ще не має, але можна припустити, що показники іноземного та внутрішнього туризму впали вдвічі, а то й втричі.

У Чернігівській області туристичну діяльність здійснюють 4 туроператори, 3 інформаційно-туристичних центри, та 65 турагентів. Екскурсійним обслуговуванням громадян займаються 7 агенцій. На території області прокладено 17 туристичних маршрутів, серед яких п'ять обласного значення, чотири краєзнавчого, три паломницького, три екологічного та два зеленого сільського туризму. Також створено п'ять об'єктів для заняття пригодницьким туризмом. Послугами розміщення займаються 49 закладів готельного типу різних форм власності та 59 баз відпочинку. Щорічно проводиться понад 40 туристичних заходів, фестивалів та виставок [4].

Найпотужнішими туроператорськими підприємствами є ПП "Альта", ПП "Восьме чудо України", ТК "Новатур" та АТ "Чернігівтурист". Серед турагентських компаній основними є ТК "Придеснянський", АК "Екстур", ПП "Євро Круїз", "Торос", "Світ Мандрів", "Острів Скарбів" та "Чернігів-Тур". Також функціонує три туристично-інформаційних центри, серед яких: агентство регіонального розвитку Чернігівщини, структурний підрозділ

готельно-туристичного комплексу "Придеснянський" та агенція з туризму та нерухомості. Найбільшими екскурсійними фірмами є "Атлантида", НЗ "Чернігів стародавній", чернігівське бюро подорожей та екскурсій.

Найпопулярнішими закладами розміщення є парк-готель "Чернігів", готель "Слов'янський" у Новгороді-Сіверському, готель "Градецький" в Чернігові, готель "Полісся" та готельно-ресторанний комплекс "Версаль" в Ічні. Важливого значення набули санаторії, оздоровчі табори і бази відпочинку, кількість яких на території області складає понад 60. Санаторні комплекси надають рекреаційні послуги, а саме – лікування, оздоровлення та відпочинок.

Одним з регіонів України, де активно формується розуміння сільського зеленого туризму як специфічної форми відпочинку в селі з широкими можливостями використання природного, матеріального і культурного потенціалу є Чернігівщина. На її території створено 20 сільських садиб. На думку фахівців туристичної галузі, зелений туризм може стати найперспективнішим видом туризму на Чернігівщині. Такі прогнози пов'язані, по-перше, з величезними природними можливостями Сіверського краю (багатими рибою, річками, ставками, водоймищами, лісами). По-друге, зелений туризм на відміну від інших напрямків туристичної галузі, не потребує особливих витрат. Сільський зелений туризм може активно розвиватися і приносити прибутки для туристичної сфери краю [4].

Основні сільські садиби розміщено головним чином у 3-ох районах області: Ічнянському, Коропському та Ніжинському. "Родзинкою" зеленого туризму Чернігівщини, безперечно, є "Соколинний хутір", що розташований у с. Петрушівка Ічнянського району. До складу "Соколиного хутора" входять п'ять садиб, оздоблених за українськими традиціями кін. XVIII – поч. XX ст. Кожна садиба має свій неповторний колорит. Нині хутір може прийняти до 24 відвідувачів. Туристичний сезон тут розпочинається в травні і триває аж до настання холодів. Як правило, туристи залишаються на три-п'ять днів. Господарі пригощають гостей різними стравами української кухні та пропонують організувати дозвілля. Так відвідувачі можуть взяти участь у полюванні на соколів, покататися верхи на конях, влаштувати козацькі розваги, такі як метання спису, сокири, ножа. Влітку можна поплавати на катамарані або човні по р. Смож, помандрувати велосипедом мальовничими куточками Ічнянщини. Узимку туристам пропонується катання на лижах і ковзанах. Також розроблені й туристичні маршрути. Так на автотранспорті можна відвідати НЗ "Качанівка", що розташований неподалік Петрушівки, Густинський монастир, побувати у Тростянецькому дендропарку та у Сокиринцях [1].

Позитивний вплив сільського зеленого туризму на поліпшення умов та якості життя селян полягає передусім у тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий

заробіток. Ця діяльність впливає на підвищення рівня життя всіх мешканців, дозволяє створювати нові робочі місця. Сільський зелений туризм справляє позитивний вплив на відродження, збереження та розвиток місцевих народних звичаїв, промислів, пам'яток історико-культурної спадщини.

Наданням професійної вищої освіти у галузі туризму займаються Чернігівський державний інститут економіки і управління та Чернігівський національний технологічний університет [2]. Ці два вищі навчальні заклади (ВНЗ) є основними установами в області, що готують кваліфікованих кадрів для роботи в туристичній сфері. Професійна підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації кадрів у галузі туризму здійснюються державними, комунальними та приватними навчальними закладами в порядку, визначеному законодавством.

Головним документом, що регулює розвиток туризму в Чернігівській області є "Програма розвитку туризму на 2013 – 2020 рр.". Метою програми є розвиток в'їзного та внутрішнього туризму, популяризація туристично-рекреаційного потенціалу області на державному та міжнародному рівнях, створення сприятливих умов для залучення іноземних і вітчизняних інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури. А в свою чергу, Чернігівська ОДА забезпечує організаційне виконання заходів програми, передбачає фінансування на виконання її заходів та контролює діяльність спеціальної комісії, яка приймає рішення щодо розвитку туризму в регіоні [4].

Отже, туристична сфера Чернігівського краю орієнтована на забезпечення, переважно, сільського зеленого, краєзнавчого та пізнавального туризму у весінній та літній періоди. У 2014 р., зважаючи на соціально-економічну ситуацію в країні, показники внутрішнього і зовнішнього туризму в області впали вдвічі. Разом з тим у 2014 р. розширилася географія туристичних потоків та збільшився термін перебування транзитних гостей у Чернігові.

Список використаної літератури та джерел

1. Розвиток сільського зеленого туризму на Чернігівщині. Соколиний хутір. Режим доступу: <http://hutir.net/index.php/news/media-about-hutir/>. – 20.05.2013. – [без нумерації].
2. Довідник вищих навчальних закладів. Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/guide/>. – 03.04.2015. – [без нумерації].
3. Офіційний веб-портал Чернігівської обласної ради. Режим доступу: <http://www.chernihiv-oblrada.gov.ua/>. – 18.09.2014. – [без нумерації].
4. Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації. Режим доступу: <http://www.cult.gov.ua/>. – 10.08.2013. – [без нумерації].